

Η μετα-BREXIT Ευρωπαϊκή Ένωση: «Μεγάλη αναταραχή, θαυμάσια κατάσταση»

γράφει ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ*

Πέρασαν τρεις μήνες από το βρετανικό δημοψήφισμα και την απόφαση του βρετανικού λαού για έξοδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Φυσικά, η Βρετανία ούτε καταστράφηκε ούτε σβήστηκε από το χάρτη, όπως προειδοποιούσαν οι τρομοκρατικοί αστικοί κύκλοι. Πολύ περισσότερο, δεν επιβεβαιώθηκε ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ (Donald Tusk), που «φοβόταν» ότι «το Brexit μπορεί να είναι και το τέλος του δυτικού πολιτισμού».

Οι ηγεμονικές μερίδες της βρετανικής αστικής τάξης αναζητούν τη βέλτιστη λύση για μια ομαλή αποχώρηση, αν τελικά δεν κατορθώσουν να αλλοιώσουν τη λαϊκή βούληση. Η κατάσταση είναι πολύ κρίσιμη για τον βρετανικό καπιταλισμό για να αφεθεί στα χέρια ακροδεξιών πολιτικών σαν τον Νάιτζελ Φάρατζ (Nigel Farage), που εξουδετερώθηκε σχετικά εύκολα. Μέχρι στιγμής η γραφειοκρατία των Βρυξελλών δεν δείχνει πρόθυμη να διευκολύνει τη Βρετανία να διατηρήσει κάποιου είδους ειδική σχέση με την ΕΕ. Το βρετανικό κατεστημένο αποτελούσε παραδοσιακά το στυλοβάτη της αμερικανικής ηγεμονίας στην ΕΕ και διαρκώς, ταυτόχρονα με την εξυπηρέτηση των δικών της συμφερόντων, δρούσε και για λογαριασμό

του υπερατλαντικού συμμάχου: Οι ΗΠΑ πάντοτε επιθυμούσαν μια ΕΕ αδύναμη και «υπάκουη» στην Ουάσινγκτον, αλλά ποτέ μέχρι σήμερα τη διάλυσή της.

Εκεί όμως που την αμχανία διαδέχεται σιγά σιγά η αγωνία είναι στους κύκλους των Ευρωπαίων ηγετών. Τρεις μήνες μετά το δημοψήφισμα και με διγυρούμενη τη λαϊκή δυσαρέσκεια θα περίμενε κανείς στη Σύνοδο της Μπρατισλάβα, στις 16 Σεπτεμβρίου, να παρουσιάσουν κάτι σοβαρό όσον αφορά αυτό που ο ίδιος ο Γιούνκερ (Juncker) ονόμασε «πολιτική επανάκτησης της εμπιστοσύνης από τους λαούς της Ευρώπης στο οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Αντ' αυτού, βυθισμένοι στις διαφωνίες και στις ομαδοποιήσεις τους, το μόνο που κατάφεραν ήταν να συμφωνήσουν σε ένα ανακοινωθέν που πλέκει το εγκώμιο της ΕΕ και να υποσχεθούν ότι σε 6 μήνες, σε νέα σύνοδο, θα παρουσιάσουν στους πολίτες: «ένα όραμα για μια ελκυστική ΕΕ που θα μπορούν να εμπιστευτούν και να υποστηρίξουν». Στο κοινό ανακοινωθέν των 27 Ευρωπαίων ηγετών κυριαρχούν οι γενικολογίες, όπως ότι η ΕΕ είναι «αναντικατάστατη», ότι εξασφάλισε «ειρήνη, δημοκρατία, ευημερία», ότι «δεν είναι τέλεια αλλά είναι το καλύτερο εργαλείο που διαθέτουμε», μέχρι και αστειοότητες όπως «να βελτιώσουμε την επικοινωνία μεταξύ μας». Εδώ που τα λέμε, δεν είναι και εύ-

κολη υπόθεση να κάνεις ελκυστική την ΕΕ και μάλιστα σε λίγους μήνες.

Για αποτυχία έκανε λόγο ο Ούγγρος πρωθυπουργός Βίκτορ Ορμπάν (Viktor Orbán) και ανακοίνωσε ότι η Ομάδα του Βίσεγκραντ θα συναντηθεί στη Βιέννη στις 24 Σεπτεμβρίου με πρώτο και κύριο θέμα το μεταναστευτικό και τη σταθερή απαίτηση να επιστρέψουν εξουσίες στα κράτη-μέλη. Μάλιστα η Ουγγαρία προχωρά σε δημοψήφισμα στις 2 Οκτωβρίου για να αρνηθεί την παροχή ασύλου σε 1.294 άτομα! Για τη στάση της απέναντι στους πρόσφυγες και τους μετανάστες ο Υπουργός Εξωτερικών του Λουξεμβούργου ζήτησε να αποβληθεί η Ουγγαρία από την Ένωση!

Οι πονοκέφαλοι για τη γερμανική ηγεσία δεν σταματούν εδώ. Μπορεί να έχει υποτάξει τις συμμαχους-ανταγωνίστριες καπιταλιστικές χώρες στην ΕΕ, αλλά στο εσωτερικό της χώρας έχει συντριβεί σε όλες τις πρόσφατες εκλογικές μάχες. Δεν φαίνεται αυτή την περίοδο να διαθέτει κάποιο εναλλακτικό σχέδιο ηγεμονίας και περισσότερο αναλώνεται στο να επιμένει στη γραμμή που έχει επιβάλει και να εξισορροπεί τις αντιπαριθέμενες ομάδες χωρών.

Μια νέα ομαδοποίηση στους κόλπους της ΕΕ αποτελεί και το «Μέτωπο των Χωρών του Νότου», που στην πλειονότητά τους ανήκουν στο σοσιαλδημοκρατικό στρατόπεδο. Οι ηγέτες τους συναντήθηκαν στην Αθήνα, στις 9 Σεπτεμβρίου, και όπως ρητά δήλωσαν: «Στόχος μας είναι να ενισχύσουμε τη συνοχή της Ευρώπης». Η συνάντησή τους θα μπορούσε να παρομοιαστεί με τη «συνέλευση των ποντικών», καθώς πολλά λέχθηκαν αλλά κανείς δεν βρέθηκε «να κρεμάσει την κουδούνα στον γάτου την ουρά». Δεν αμφισβήτησαν το κυρίαρχο δόγμα της λιτότητας και το Σύμφωνο Σταθερότητας, απλώς ζήτησαν εξαιρέσεις και κάποια μέτρα ανάπτυξης. Η συμμαχία των γατών του Νότου έχει κοντά ποδάρια, καθώς ο Ολάντ (Hollande) και ο Ρέντσι (Renzi) είναι και οι δύο ηγέτες υπό προθεσμία και, το κυριότερο, έχουν πρωταγωνιστήσει στις χειρότερες εργασιακές αλ-

λαγές στις χώρες τους. Προφανώς είναι οι πλέον ακατάλληλοι για να ηγηθούν μετώπου που θα τερματίσει τη λιτότητα. Δεν χωράει καμία ψευδαίσθηση ότι πρόκειται για παραλλαγές και αντιθέσεις στο πλαίσιο μιας κοινής στρατηγικής του ευρωπαϊκού κεφαλαίου. Νεοφιλελεύθεροι και σοσιαλδημοκράτες, από κοινού, συντρίβουν τα εργατικά και λαϊκά δικαιώματα και πρωταγωνιστούν σε ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις σε συμμαχία και σε ανταγωνισμό με τις άλλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Μέσα σε αυτό το αλαλούμ και στην αναζήτηση στρατηγικής διεξόδου από την κρίση της ΕΕ, έκανε παρέμβαση ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, με ομιλία του στο Ευρωκοινοβούλιο, στις 14 Σεπτεμβρίου. Από τη μια έκανε λεκτικές παραχωρήσεις στους επικριτές της λιτότητας λέγοντας ότι «δεν είναι αρκούντως κοινωνική η ΕΕ κι αυτό πρέπει να το αλλάξουμε»· από την άλλη όμως υπερασπίστηκε το Σύμφωνο Σταθερότητας και πρότεινε «ευφυή ευελιξία» στην εφαρμογή του. Ταυτόχρονα, πρότεινε μια σειρά μέτρων αντιδραστικοποίησης και στρατιωτικοποίησης της Ευρώπης, τα περισσότερα δανεισμένα από την ακροδεξιά ατζέντα.

Όλα δείχνουν ότι το επόμενο διάστημα η στρατηγική του κεφαλαίου στις χώρες της ΕΕ θα μείνει σε γενικές γραμμές απaráλληλη του το μόνο σίγουρο είναι ότι θα ενταθεί ο αντιδημοκρατικός της χαρακτήρας, τόσο στο εσωτερικό της όσο και προς τα έξω. Σε αυτό το πλαίσιο θωράκισής της απέναντι στον λαϊκό παράγοντα, είναι πολύ πιθανό να επιχειρήσει να βάλει τέλος στον εφιάλη των δημοψηφισμάτων, που πολύ έχουν «ταλαιπωρήσει» το εγχείρημα της καπιταλιστικής ευρωπαϊκής ενοποίησης. Σχεδόν κάθε απόπειρα απόσπασης της λαϊκής συναίνεσης έχει οδηγήσει σε οδυνηρές ήττες τα επιτελεία της ΕΕ. Να θυμηθούμε το ΟΧΙ των Δανών το 1992 για τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, την άρνηση των Ιρλανδών το 2001 να επικυρώσουν τη Συνθήκη της Νίκαιας, την απόρριψη του Ευρωσυντάγματος το

2005 από Γάλλους και Ολλανδούς και το ελληνικό ΟΧΙ το 2015.

Η ΕΕ από τη γέννησή της ήταν μια συμμαχία του μεγάλου κεφαλαίου, «γυνιδιακά» εχθρική με την κοινωνική πλειοψηφία και με ασυμφιλίωτες ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις στο εσωτερικό της. Η απόπειρα αυτονομήσής της από την αμερικανική ηγεμονία και η φιλοδοξία της να γίνει ηγεμονική ιμπεριαλιστική δύναμη ανακόπηκαν βίαια με το ξέσπασμα της κρίσης το 2007-08. Δεν διέθετε την αναγκαία πολιτική ενότητα και ενιαίο δημοσιονομικό και τραπεζικό σύστημα και βρέθηκε περισσότερο εκτεθειμένη από τις υπόλοιπες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Η ΕΕ πάντοτε «υπέφερε» από την ανισομετρία στο εσωτερικό της. Οι συνεχείς διευρύνσεις όξυναν την ανισομετρία αυτή. Η κρίση του 2007-08 και οι προσπάθειες απόδρασης από αυτήν υποβιβάζουν ακόμη περισσότερο τις χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας σε χώρες με μόνιμο καθεστώς Μνημονίων και επιτήρησης, αρπαγής του δημόσιου και ιδιωτικού πλούτου, καταπάτησης κάθε εργατικού και λαϊκού δικαιώματος. Στις χώρες αυτές και ειδικά στη χώρα μας έχει καταλυθεί κάθε έννοια λαϊκής κυριαρχίας, ενώ παράλληλα οι αστικές τάξεις στο εσωτερικό τους αναζητούν (και τους παραχωρείται ευχαρίστως!) ως αντάλλαγμα στη δική τους τραγική υποβάθμιση έναντι των ηγεμό-

νων-εταίρων τους την ιστορική καταβύθιση του κόσμου της εργασίας.

Η εμφανής έλλειψη στρατηγικής διεξόδου από την κρίση της ΕΕ δημιουργεί γόνιμο έδαφος για την παρέμβαση της αντιΕΕ Αριστεράς, *παρά τη μέχρι σήμερα ηγεμονία της Ακροδεξιάς και του φασισμού στο ρεύμα του ευρωσκεπτικισμού*. Περισσότερο από ποτέ είναι σήμερα απαραίτητη μια αντικαπιταλιστική απάντηση στην κρίση και η προβολή ενός άλλου δρόμου που βασικό συστατικό του θα είναι η αποδέσμευση από την ΕΕ. Με την αποδέσμευση δεν «αδυνατίζει μια διακρατική υπόσταση και ενισχύεται μια εθνοκρατική, εξίσου καπιταλιστική», όπως ασυλλόγιστα υποστηρίζουν οι «αριστεροί» αρντές αυτού του πολιτικού στόχου. Στην πραγματικότητα, αποτελεί ευθεία βολή κατά του κυρίαρχου σχεδίου του ευρωπαϊκού κεφαλαίου τα τελευταία πενήντα χρόνια.

Η αστική προπαγάνδα παρουσιάζει αυτόν το δρόμο σαν καταστροφή, όπως έκανε και στην περίπτωση του Brexit. Παλιότερα μας έλεγαν ότι δεν υπάρχει καμία χώρα που να εισήλθε στην ΕΕ και να αποχώρησε. Όταν τολμούσες να τους πεις για τη Γροιλανδία, που αποχώρησε με δημοψήφισμα το 1985, αντέτειναν ότι αυτή δεν μετράει γιατί είναι πολύ μικρή (σε πληθυσμό προφανώς, γιατί σε έκταση είναι τεράστια). Σήμερα τι έχουν να πουν; Ότι η Βρετανία είναι πολύ μεγάλη; **T**